

Nr 145.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond.

(1:a avd.)

Försvarsväsendets fastighetsfond.

Arméförvaltningens delfond.

1:o) **Uppvärmningsanläggning vid Karlsborgs luftvärnsregemente.** I propositionen nr 222 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 25 april 1941, föreslagit riksdagen (punkt 1) att till uppvärmningsanläggning vid Karlsborgs luftvärnsregemente för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 320,000 kronor.

I sin skrivelse angående lantförsvarets medelsbehov för innevarande budgetår anmälde *arméförvaltningen*, att uppvärmningsanordningarna vid Karlsborgs luftvärnsregemente (slutvärrnet) vore i behov av omläggning, och hemställde ämbetsverket om anvisande av härför erforderliga medel, 290,000 kronor. Framställningen föranledde emellertid ingen Kungl. Maj:ts åtgärd.

I skrivelse den 25 september 1940 rörande medelsbehovet för budgetåret 1941/42 har arméförvaltningen ånyo gjort framställning om medelsanvisning för ifrågavarande ändamål, därvid emellertid ämbetsverket på grund av inträffade prisstegringar beräknat kostnaderna till 320,000 kronor.

Över sistnämnda framställning har *1940 års militära byggnadsutredning* den 5 april 1941 avgivit utlåtande. Utredningen har därvid lämnat en närmare redogörelse för den planerade värmeanläggningen och vidare anført, att utredningen vid besök på platsen konstaterat, att anläggningen ifråga vore av behovet starkt påkallad och i föreslagen utformning ändamålsenlig. De beräknade kostnaderna för anläggningens utförande hade utredningen funnit skäligen.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit har *departementschefen* funnit sig nu böra tillstyrka, att de av arméförvaltningen för ifrågavarande ändamål begärda medlen, 320,000 kronor, anvisas å riksstaten för nästkommande budgetår.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Uppvärmningsanläggning vid Karlsborgs luftvärnsregemente* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 320,000 kronor.

Marinförvaltningens delfond.

2:o) **Befälsbostäder i Fårösund.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att till befälsbostäder i Fårösund för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

I propositionen nr 125 till 1938 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till anordnande av tjänstebostäder vid Gotlands kustartillerikårs förläggning i Fårösund å riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 290,000 kronor. Av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden framgick, att föredragande departementschefen — i anslutning till förslag i ämnet av marinförvaltningen — räknade med att med anlitan­de av nämnda medel genom statens försorg bostäder skulle kunna uppföras för viss del av kårens personal, nämligen kårchefen, en major, tre kaptener, en marinläkare och två förrådsförvaltare, varjämte i kårens kanslihus skulle inredas bostadsutrymmen för tre ogifta officerare. Beträffande bostadsfrågan för övrig befälspersonal fann departementschefen anledning föreligga att räkna med att densamma skulle kunna i huvudsak lösas genom anlitan­de av privat initiativ, även om i början vissa svårigheter skulle komma att göra sig gällande.

I anledning av nämnda proposition hemställdes i två likalydande motioner, I: 249 och II: 371, att riksdagen måtte höja det av Kungl. Maj:t i propositionen äskade reservationsanslaget från 290,000 kronor till 668,000 kronor. Det sålunda motionsvis framförda förslaget innebar i stort sett, att genom statens försorg skulle uppföras tjänstebostäder för, utöver det i Kungl. Maj:ts förslag angivna antalet beställningshavare, ytterligare 9 officerare, 17 underofficerare och 15 gifta underbefäl.

Riksdagen (skrivelse nr 246/1938) anslöt sig till motionärernas yrkande och uttalade beträffande det ytterligare bostadsbehov, som kunde komma att föreligga vid kårens fulla uppsättning, att detta kunde antagas bliva tillgodosett genom enskilt initiativ, och att således ytterligare uppförande av byggnader genom statens försorg borde kunna undvikas.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1941/42 upptog marinförvaltningen till behandling frågan om anordnande genom statens försorg av ytterligare tjänstebostäder för Gotlands kustartillerikår. Ämbetsverket återgav därvid till en början vad kårchefen i skrivelse till marinförvaltningen anfört i ämnet och meddelade, att inom ämbetsverkets fortifikationsavdelning igångsatts en utredning angående eventuellt erfor-

derliga ytterligare åtgärder från statsmakternas sida för förbättring av bostadsförhållandena vid kustartillerikårens förläggning i Fårösund samt att ämbetsverket avsåge att efter utredningens slutförande inkomma med förslag i ämnet.

Sedan berörda utredning slutförts, har marinförvaltningen i skrivelse den 17 april 1941 framlagt förslag i fråga om uppförande av ett antal för tjänstebostäder avsedda byggnader i Fårösund och därvid anfört, bland annat, följande.

Utredningen hade visat omöjligheten av att genom den civila bebyggelsen i samhället täcka föreliggande trängande bostadsbehov. Ett omedelbart behov förefunnes av bostäder för 3 kaptener, 4 löjtnanter, 6 ogifta officerare, 2 flaggunderofficerare och förrådsförvaltare, 8 underofficerare av 2. graden samt 6 gifta underbefäl. För tillgodoseende av ovanstående behov erfordrades sammanlagt 14 byggnader av närmare angivna typer. De sammanlagda kostnaderna för ifrågavarande byggnader hade inklusive markförvärv av marinförvaltningen beräknats till 520,000 kronor. Uppförandet av ifrågavarande befälsbostäder borde snarast påbörjas, så att arbetet kunde vara slutfört före nästkommande vinterperiod.

I anslutning till vad sålunda anförts har marinförvaltningen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ytterligare befälsbostäder i Fårösund för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att uppsättningen och den sedermera vidtagna utökningen av Gotlands kustartillerikår medfört stora svårigheter i avseende å bostadsförsörjningen för den till tjänstgöring vid kåren placerade personalen. Statsmakterna hava ock tidigare fått träda emellan för att avhjälpa de mest trängande bristerna i förevarande hänseende. Härvid förutsattes dock, att ytterligare bostadsbehov för kustartillerikårens personal skulle kunna tillgodoses genom enskilt initiativ utan statsmakternas medverkan. Denna förutsättning har emellertid visat sig icke hålla, vadan allt fortfarande avsevärda brister föreligga i fråga om möjligheterna att bereda kustartillerikårens befälspersonal nöjaktiga bostäder.

Under sådana förhållanden torde det — trots de betänkligheter som tidigare yppats gent emot tjänstebostadssystemet — vara ofrånkomligt, att bostadsfrågan för ifrågavarande personal löses genom statens mellankomst. Jag anser mig därför böra biträda marinförvaltningens förslag i ärendet, vilket såsom i det föregående närmare angivits omfattar 14 byggnader av skilda typer, varigenom bostäder skulle beredas 3 kaptener, 4 löjtnanter, 6 ogifta officerare, 2 flaggunderofficerare och förrådsförvaltare, 8 underofficerare av 2. graden samt 6 gifta underbefäl.

Vad beträffar de av marinförvaltningen beräknade kostnaderna, tillhoppa 520,000 kronor, har jag i och för sig intet att erinra. Jag förutsätter emellertid, att såväl kostnadsberäkningar som uppgjorda ritningar i besparings-syfte skola underkastas översyn inom 1940 års militära byggnadsutredning, innan dispositionsbeslut i ärendet fattas.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet utrett, att bostadsfrågan för viss befälspersonal vid Gotlands kustartillerikår måste lösas genom att

ytterligare tjänstebostäder uppföras. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den verkställda kostnadsberäkningen, tillstyrker Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Befälsbostäder i Fårösund* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 520,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond.

3:o) **Instruktionsverkstäder och provbocksanläggningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att till instruktionsverkstäder och provbocksanläggningar m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 830,000 kronor.

a) **Instruktionsverkstäder.** Departementschefen har meddelat, att flygförvaltningen gjort framställning om medel för uppförande av instruktionsverkstäder vid Västgöta, Skaraborgs och Göta flygflottiljer. Sedan medel anvisats för uppförande av ny monteringshall med verkstadstillbyggnader för Roslagens flygflottilj, erfordrades för denna flottilj icke någon ny instruktionsverkstad, utan kunde vissa utrymmen i en äldre flottiljverkstad efter erforderliga omändringsarbeten tagas i anspråk för ändamålet. Kostnaderna för ifrågavarande nybyggnads- och omändringsarbeten uppginge enligt flygförvaltningens beräkningar till sammanlagt 340,000 kronor.

Försvarsväsendets verkstadsnämnd har på anförda skäl tillstyrkt flygförvaltningens förslag.

Med hänsyn till vad flygförvaltningen och verkstadsnämnden i ärendet anført har *departementschefen* funnit sig böra tillstyrka, att medel äskas hos riksdagen för anordnande av de ifrågavarande verkstäderna. Beträffande de i ärendet gjorda kostnadsberäkningarna har departementschefen förutsatt, att de bliva föremål för översyn inom 1940 års militära byggnadsutredning innan dispositionsbeslut meddelas.

b) **Provbocksanläggningar m. m.** Flygförvaltningen har vidare hemställt om anvisande av medel för *dels* provbocksanläggningar vid Västgöta, Skaraborgs och Göta flygflottiljer samt ytterligare en dylik anläggning utöver förut befintlig vid centrala flygverkstaden å Malmen för en beräknad sammanlagd kostnad av 390,000 kronor, *dels ock* utökning av motorverkstaden vid centrala flygverkstaden i Västerås för ett belopp av 100,000 kronor. Provbocksanläggningarna motiverades med att dylika anläggningar finnes vid tidigare uppsatta flottiljer och vid centrala flygverkstaden i Västerås. Beträffande utökningen av motorverkstaden i Västerås anförde flygförvaltningen, att densamma vore erforderlig med hänsyn till att flygvapnet komme att tillföras nya motortyper, vilka väsentligt aveke från tidigare typer.

I ärendet har *försvarsväsendets verkstadsnämnd* avgivit utlåtande och därvid uttalat, att de av flygförvaltningen framlagda förslagen till provbocksanläggningar ävensom till utökning av motorverkstaden vid centrala flygverkstaden syntes vara ändamålsenligt avvägda och utformade.

Departementschefen har av vad myndigheterna i ärendet anfört funnit styrkt, att behov föreligger av de av flygförvaltningen begärda provbocksanläggningarna ävensom av den föreslagna utvidgningen av motorverkstaden vid centrala flygverkstaden i Västerås. Departementschefen har fördenskull tillstyrkt ämbetsverkets hemställen i förevarande avseende men förutsatt, att de verkställda kostnadsberäkningarna bliva föremål för översyn inom 1940 års militära byggnadsutredning, innan dispositionsbeslut meddelas.

För de i det föregående under a) och b) av departementschefen tillstyrkta byggnadsarbetena erfordras sålunda ett sammanlagt belopp av 830,000 kronor.

Utskottet.

Med hänvisning till vad departementschefen anfört rörande behovet av de föreslagna byggnadsarbetena tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag. I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att de verkställda kostnadsberäkningarna bliva föremål för översyn av 1940 års militära byggnadsutredning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Instruktionsverkstäder och provbocksanläggningar m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 830,000 kronor.

Stockholm den 30 maj 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 144.